

ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ АНТИКОРУПЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Маланиук Вероніка Миколаївна, студентка групи Е-11/2ек

Сумський державний університет, м. Суми

Єфіменко Аліна Юрївна, доктор філософії, асистент

Сумський державний університет, м. Суми

Відповідно до даних МГВБГ (FATF), корупція та відмивання грошей нерозривно пов'язані між собою, оскільки корупційні правопорушення, зокрема хабарництво та розкрадання державних коштів, зазвичай, вчиняються з метою отримання особистої вигоди [1].

Структурно-логічна схема корупційних процесів представлена на рисунку 1.

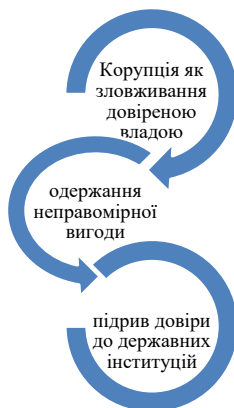

Рисунок 1 – Структурно-логічна схема корупційних процесів [2]

Відповідно, корупція — це деструктивне соціальне явище, що полягає у протиправному використанні посадовими особами, громадськими або політичними діячами своїх повноважень і службових ресурсів задля отримання особистої вигоди.

Серед форм корупційних процесів можна виділити наступні:

- отримання коштів державними службовцями за надані ними послуги поза межами своїх посадових обов'язків;
- підкуп чиновників для укладення вигідних контрактів бізнес-одинацями;
- лобіювання інтересів – нелегальний вплив на державних службовців з метою одержання неправомірної вигоди;

- кумівство – просування на посади родичів або близьких, незважаючи на рівень їх підготовки та кваліфікацію;
- розкрадання державних ресурсів [3].

В умовах сучасної України питання корупції набуло особливої актуальності з огляду на складні трансформаційні процеси, які переживає країна. Незважаючи на численні реформи та міжнародну підтримку, подолання корупції залишається викликом, що потребує системного підходу, аналізу причин, механізмів та основних тенденцій її розвитку. Відповідно, у цьому контексті важливо дослідити динаміку змін корупційних процесів в Україні.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює питання корупції в Україні є Закон України «Про запобігання корупції». У документі розглядаються правові та організаційні основи запобігання корупційним процесам, а також постулати щодо усунення корупційних правопорушень. Відповідно до статті 1 Закону, корупція — це протиправне використання особою своїх посадових повноважень або пов'язаних із ними можливостей з метою отримання незаконної вигоди для себе чи третіх осіб, а також прийняття такої вигоди [4].

Основні регуляторні органи у контексті антикорупційної діяльності в Україні представлені на рисунку 2.

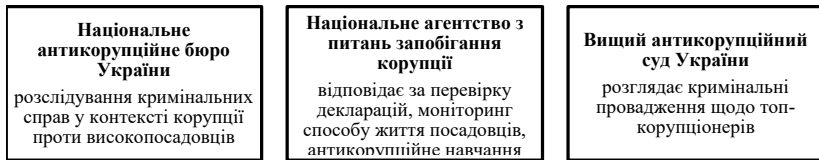

Рисунок 2 – Децентралізована модель антикорупційного управління в Україні [5, 6, 7]

Загалом упродовж 2005–2024 років в Україні простежується поступовий прогрес у сфері антикорупційної політики, що обумовлений реалізацією низки стратегічних ініціатив: впровадженням цифрових рішень (наприклад, ProZorro), створенням спеціалізованих антикорупційних органів, ухваленням відповідних програм та реформ.

Отже, інституційна модель антикорупційного управління — це система органів, законів і механізмів, спрямованих на запобігання, виявлення та покарання корупції. Вона включає спеціалізовані антикорупційні органи, правоохоронні та судові інституції, нормативно-правову базу, інструменти контролю. Україна використовує децентралізовану модель з низкою незалежних органів (НАБУ, НАЗК, ВАКС), які взаємодіють у межах загальної антикорупційної системи.

Список використаних джерел

1. Corruption. *FATF*. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/brochures/Corruption%20Reference%20Guide%20and%20Information%20Note%202012.pdf>
2. Що таке корупція та якою вона буває? *ВО «УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ»*. URL: <https://lisproekt.gov.ua/zapobigannja-korupciji/subjektam-deklaruvannja-vo-ukrderzhlisproekt/shcho-take-korupcija-ta-jakoju-vona-buvaje/shcho-take-korupcija-ta-jakoju-vona-buvaje>
3. What is corruption? *Transparency International*. URL: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
5. Завдання, цінності та принципи діяльності. Національне антикорупційне бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/about-the-bureau/zasadi-roboti/zmist-ta-pryncypy-diyalnosti/>
6. Місія і цінності. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/misiya-i-tsinnosti/>
7. Вищий антикорупційний суд (БАКС). *БАКС*. URL: https://hcac.court.gov.ua/hcac/info_sud/competence/